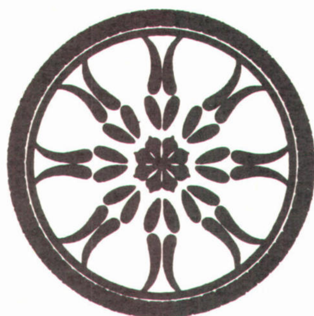
juli/aug. 1972

5/2

SADDHARMA

de afbeelding van de Buddha-figuur op de titelpagina is een foto van een 18de eeuws Japans beeld.
Deze Buddha heet AMIDA, de Buddha van het oneindige licht, heer van het westerse paradijs, gezeten in de handhouding van meditatie
het beeld bevindt zich in het Leids Volkenkundig Museum
de foto werd gemaakt door Else Madelon Hooykaas

juli/augustus '72

redactieadres van Saddharma: p/a Jw van de Wetering
van Nijenrodeweg 483
Amsterdam, tel. 020-428867.

Vele mensen voelen zich aangetrokken tot het boeddhisme omdat zij geroerd worden door de rust, de diepte, de mysterieuze kracht van de tegelijkertijd volledig onthechte en medelijdende Boeddha.
Het mysterie van Boeddha, niet alleen het mysterie van de Boeddha buiten ons maar ook het grote, te verwerkelijken, geheim van de Boeddha die wij zelf zijn, is in vele Boeddha beelden te zien. Mr. L. Boer zocht het beeld uit van AMIDA, de Boeddha van het oneindige licht, een beeld uit de Boeddha galerij van het Leids Volkenkundig Museum. De foto, die een aantal toekomstige Saddharma's zal omlijsten, werd genomen door Else Madelon Hooykaas, die ook het bekende foto-boek ZAZEN (uitgegeven door N. Kluwer, Deventer), creëerde. Het is jammer dat we de foto niet in kleur kunnen afdrukken, maar misschien, als onze fondsen het toelaten, komt het er nog eens van.

DE LENTE-BIJEENKOMST in de Schovenhorst

De lente-bijeenkomst was wederom een succes. De donateurs van de Stichting Nederlands Buddhistisch Centrum hebben maar een beperkt aantal, ruim 100. Veertig van hen ontmoetten elkaar en konden van gedachten wisselen. De inleiding door Erik Bruijn getiteld "Geweld of Geweldloosheid" was interessant en van belang, ook de discussie van dit helaas zo actuele onderwerp was de moeite van de reis naar de Schovenhorst waard.
De Herfst Bijeenkomst zal in de volgende Saddharma worden aangekondigd.

BOEDDHISTISCHE TEMPEL IN AMSTERDAM

Het dagblad NRC kondigde in een recent artikeltje de stichting van deze tempel per 15 juli aan en vertelde o.a. dat het grootste gedeelte van de kosten door de boeddhistische kerk in Thailand zouden worden gedragen. Beide mededelingen zijn echter onjuist.
De tempel komt, maar waarschijnlijk pas aan het eind van dit jaar. De kosten zullen geheel door in Nederland wonende boeddhisten gedragen moeten worden.
Giften ten name van de Werkgroep ter bevordering Verdieping van het Boeddhisme, Algemene Bank Nederland, Laren (N.H.), bankrekening nummer 55.18.31.308, zullen de tempel ten goede komen. Ieder bedrag is welkom.
Inlichtingen kunnen verkregen worden bij de heer Jac. Monshouwer, Sarphatistraat 121, Amsterdam.
Tel.: 020 - 794337.

WERKGROEPEN

Nederland kent de volgende werkgroepen, ieder met een eigen programma (discussie, meditatie, geregelde bijeenkomsten):

BOEDDHISTISCHE VRIENDENKRING, Den Haag, p/a Mej. J.J.C. Perk, Cornelis Jolstraat 111.

ZEN KRING, Amersfoort, p/a Mr. L. Boer, Snoeckgensheuvel 83, 03490-17494.

WERKGROEP TER BEVORDERING EN VERDIEPING VAN HET BOEDDHISME, p/a de heer Jac. Monshouwer, Sarphatistraat 121, Amsterdam. 020-794337.

BOEDDHISTISCHE VRIENDENKRING, Utrecht, p/a Mej. A. Stade, 030-617504.

BOEDDHISTISCHE VRIENDENKRING, Amsterdam, p/a Jw van de Wetering, 020-428867.

Bovendien geeft de Kosmos in Amsterdam geregelde meditatieavonden onder leiding van Bruno Mertens, tel. 01726-2642. Ook bij de heer Mertens thuis wordt geregeld gemediteerd.

EEN NEDERLANDS SCHRIJVER IN EEN LONDENS MEDITATIE-CENTRUM

De belangstelling in Nederland voor het boeddhisme neemt toe, zo zelfs dat een bekend schrijver, Adriaan van der Veen, een artikel van elf kolommen schrijft in het NRC Handelsblad (24 juni 1972) over zijn ervaringen in het meditatiecentrum VIPASSANA CENTRUM in Hindhead, een tuinstadje in Surrey.
Een diepgaande beschouwing, hoewel vlot geschreven, waarin de volgende passage voorkomt:
"Bij mijn reserve in het begin vergat ik dat het boeddhisme zweverigheid evenmin aanmoedigt als het superieure lachje van iemand die meent geestelijk heel wat te hebben bereikt. Je kunt bij het boeddhisme, zoals ook bij Zen, best lachen".

Een aantal van onze donateurs hebben hun contributie 1971 en/of 1972 (nog) niet betaald. Wij sluiten ingevulde giro kaarten bij en hopen het geld spoedig te mogen ontvangen.
De minimum donatie per jaar is *f* 15,-- te storten op postgiro 1520022, ten name van de Penningmeester, Nederlands Buddhistisch Centrum, Bornsestraat 61, Hengelo (O).

De rest van deze Saddharma wordt gevuld door een artikel over de Beginselen van het Boeddhisme. Dit artikel werd geschreven door de Ceylonese monnik Narada Maha Thera en oorspronkelijk gepubliceerd in het blad DHAMMA, een uitgave van het International Buddhist Centre te Curacao, Nederlandse Antillen. Wij danken mevrouw Hanny Lim voor haar toestemming dit artikel te mogen vertalen en publiceren.

BEGINSELEN VAN HET BOEDDHISME
door Narada Maha Thera.

Bij volle maan, in de maand Mei, 623 jaar voor Christus, werd in Kapilavatthu, aan de grens van Nepal, een prins geboren. De prins heette Siddhattha Gotama en was voorbestemd om de grootste geestelijke leraar van de wereld te worden.

Hij trouwde toen hij 16 was en kreeg een zoon die Rahula heette. Zijn huwelijk was gelukkig en de dertien jaar die volgden waren vol weelde, maar omdat hij contemplatief van aard was en een eindeloos medeleven voelde voor alles wat om hem heen was konden de vluchtige stoffelijke genoegens van de koninklijke huishouding hem niet bevredigen.

Hoewel hij zelf geen reden tot lijden had, voelde hij een diepe deernis voor de lijdende mensheid. Omringd door luxe en overdaad begreep hij niettemin dat het lijden zich uitstrekt over de hele mensheid. De in de dingen des geestes geïnteresseerde prins voelde zich niet langer in harmonie met het paleis en de verscheidenheid in wereldse verlokkingen die het hem bood.
De tijd was rijp voor hem om te vertrekken. Hij realiseerde zich de waardeloosheid van sensuele genoegens, hoog geschat door gewone mensen en hij begreep de waarde van verloochening, waarin de wijzen hun vreugde vinden. Zo gaf hij, toen hij 29 jaar was geworden, alle wereldse genoegens op en, gekleed in de eenvoudige gele pij van een asceet, alleen, zonder geld, begon hij zijn zwerftocht op zoek naar Waarheid en Vrede.

Hij vroeg bekende en vereerde leraren van zijn tijd, om advies, maar vond niet wat hij zocht door deze bronnen buiten hemzelf te raadplegen. Hij ontzegde zich alles wat naar genot en weelde zweemde, maar zelfs de meest pijnlijke ascetische oefeningen leverden geen enkel resultaat op. Dit dwong hem zelf te denken en het antwoord in zichzelf te zoeken.

Hij zocht, hij dacht, en uiteindelijk verwerkelijkte

hij de Waarheid die anderen hem niet konden mededelen. De Verlichting kwam van binnen uit en het licht straalde uit bronnen die hij nooit eerder had ervaren.

Na een bovenmenselijke strijd van zes harde jaren, zonder hulp en zonder dat enige wonderlijke macht hem als gids diende, maar alleen steunend op zijn eigen kracht en wijsheid, ontdeed hij zich van alle bezoedeling, beëindigde hij alle wens tot bezit en begreep hij, door zijn eigen intuïtieve weten, de ware aard van alle dingen. Zo werd hij, op zijn 35ste jaar, een Boeddha, een Verlichte.

Als de volmaakte belichaming van alle goede eigenschappen over welke hij tot de mensen sprak, begaafd met een diepe wijsheid evenredig met zijn eindeloos medeleven, werkte hij onophoudelijk voor het welzijn en het geluk van alle wezens zonder dat hij door enig persoonlijk motief gedreven werd. Vijfenveertig jaar lang werkte hij en stierf op zijn 80ste jaar, zonder een opvolger te benoemen maar zijn discipelen aanmoedigend om zijn doctrine en discipline als hun leraar te beschouwen.

Zijn ijzeren wil, diepe wijsheid, eindeloos medeleven, onzelfzuchtig dienen, grote mate van onthouding, volmaakte zuiverheid, uniek leven, de voorbeeldige methoden die hij gebruikte om de leer te propageren, en zijn uiteindelijk succes - al deze factoren hebben de mensen er toe gebracht om de Boeddha uit te roepen tot de grootste geestelijke leraar die ooit op aarde leefde.

Het ethisch-filosofisch systeem dat door de Boeddha beleden werd, wordt de Dhamma genoemd en is algemeen bekend als "boeddhisme".
Strikt genomen is boeddhisme geen religie want het is geen systeem van geloof en aanbidding en erkent geen onderhorigheid aan een bovennatuurlijke God.

In het boeddhisme wordt blind geloof onttroond en vervangen door vertrouwen gebaseerd op wetenschap.

Hoewel een boeddhist zijn toevlucht zoekt in de Boeddha als zijn onvergelijkelijke geestelijke gids en leraar, hij onderwerpt zich niet.

Een boeddhist is noch de slaaf van een boek noch de slaaf van enig individu. Zonder dat hij zijn gedachtevrijheid opgeeft, oefent hij zijn eigen vrije wil en ontwikkelt hij zijn wijsheid, zodat hij zelf een Boeddha kan worden; want potentiële Boeddha's zijn wij allemaal.

Natuurlijk halen de volgers van Boeddha hem aan als hun autoriteit, maar Boeddha zelf verwierp alle autoriteit. Onmiddellijke zelfverwerkelijking is de enige maatstaf in het boeddhisme om de waarheid te meten.

De grondtoon van het boeddhisme is redelijk begrip.

Hoewel bijna alle boeddhisten uiterlijke vormen van waardering betrachten, zoals het offeren van bloemen en dergelijke, wordt Boeddha niet aanbeden als een God.

Ongetwijfeld werd de Boeddha als zeer verheven beschouwd in zijn tijd, maar hij matigde zichzelf nooit enige goddelijkheid aan.

Hij was een man, een buitengewone man (Acchariya Manussa). Desalniettemin moet wel opgemerkt worden dat er nooit een geestelijke leraar is geweest "die zo goddeloos was als de Boeddha maar ook niet één die zo goddelijk was".

Wat de Boeddha van zijn leerlingen verwacht is niet eerbetoon maar het feitelijk nakomen van de leer. "Diegene die mijn leer het best in de praktijk brengt eert mij het meest", deze uitspraak vertolkt het streven van de Boeddha.

Verder kan gesteld worden dat gebeden die "om vervulling van wereldse ambities vragen en die het ego versterken" niets met het boeddhisme te maken hebben. Integendeel, veel aandacht wordt besteed aan meditatie die tot zelf-discipline leidt, tot zelfbeheersing,

tot zuivering van het zelf, en tot verlichting van het zelf.

In het boeddhisme vinden wij geen scheppende God die gehoorzaamd en gevreesd moet worden. In plaats van een onzichtbare almachtige God boven de mensen te plaatsen heeft de Boeddha de waarde van het menszijn omhoog gehouden. Het boeddhisme leert dat de mens zalig kan worden door zichzelf in te spannen zonder afhankelijk te zijn van God of van bemiddelende priesters. Het boeddhisme kent geen dogma's waarin blindelings geloofd moet worden, geen uitspraken die men moet aanvaarden zonder dat enige twijfel of verstandelijke beredenering is toegestaan, geen bijgelovige riten of ceremoniën die moeten worden ondergaan om in de broederschap te worden opgenomen, geen zinloze offers of penitenties waarmee men zich kan zuiveren.

Als het zo is als Karl Marx zegt, n.l. "Religie is de ziel van zielloze omstandigheden, het hart van een harteloze wereld, de opium van de mensheid", dan is boeddhisme zeker geen religie.

Als wij onder religie een methode verstaan die leidt tot bevrijding uit het lijden van het leven, dan is het boeddhisme de religie van alle religies.

De grondslag van het boeddhisme zijn de Vier Edele Waarheden die verbonden zijn met het zogenaamde "zijn". Boeddha verklaart "In dit lichaam dat een bepaalde lengte heeft, en dat is uitgerust met de mogelijkheid tot waarneming en denken, verklaar ik de wereld, het ontstaan van de wereld, het ophouden van de wereld, en het Pad dat leidt tot het ophouden van de wereld".

Deze belangwekkende zinsnede heeft betrekking op de Vier Edele Waarheden die de Boeddha zelf ontdekte via zijn eigen intuitieve kennis.

Het geeft niet of Boeddha's ontstaan of niet, Boeddha's bestaan en dit wordt aan de misleide we-

reld geopenbaard door een Boeddha. De Boeddha kende de Edele Waarheden en was voor deze kennis geen dank schuldig aan anderen, want, zoals hij zelf zei, de kennis bestond niet vòòr hem. Daarom kan men niet stellen dat het boeddhisme voortgevloeid is uit het hindouisme, hoewel het waar is dat sommige fundamentele doctrines in beide systemen thuis horen.

De Eerste Waarheid behandelt het bestaan van Dukkha, een woord dat moeilijk vertaald kan worden, maar dat meestal wordt uitgelegd als "lijden".
Alle wezens worden geboren en moeten daarom oud worden, ziek worden, sterven. Niemand is vrij van deze onontkoombare oorzaken van het lijden. Men kan zeggen dat het lichaam zelf de oorzaak van het lijden is.

Deze Eerste Waarheid van lijden, die zich bezig houdt met de samenstelling van het zogenaamde "zijn" en de verschillende fasen van het leven, moet nauwkeurig onderzocht worden. Dit onderzoek leidt tot een zuiver begrip van het zelf zoals het werkelijk is.

De oorzaak van dit lijden is de Wens, of het gehecht zijn aan wat dan ook, en dat is de Tweede Edele Waarheid. Dit gehecht zijn is een sterke, onzichtbare geestelijke kracht, die in ons allemaal aanwezig is en de oorzaak is van allerlei uiteenlopende, veelzijdige verschijnselen, tastbaar of niet. Deze waarheid heeft indirect te maken met het verleden, met het tegenwoordige, en met de toekomstige geboorten.

Een redelijk begrip van de Eerste Waarheid leidt tot het te niet doen van de Tweede Waarheid, die de psychologische houding van de gewone mens ten opzichte van datgene wat hij waarneemt, behandelt.
Zowel de grove als de subtiele wens (gehechtheid, willen hebben, willen zijn), die herhaalde geboorte en dood veroorzaken en die de oorzaak zijn van alle ellende van het leven, zijn een zo grote potentiële kracht, dat men meent gelijkwaardige sterke krachten te moeten opwekken (Het Achtledige Pad) om deze en-

kele vijand, de wens, te breken.

De Derde Edele Waarheid is het volledige ophouden van het lijden, dat tot stand komt door het totale te niet doen van alle vormen van willen hebben en willen zijn. Dit is het Nibbana, het summum bonum van het boeddhisme, dat in dit huidige leven bereikt kan worden.
Deze Derde Waarheid, hoewel afhankelijk van ons zelf, gaat het logische verstand (atakkavacara) te boven en staat boven de wereld, in tegenstelling tot de eerste twee, die van deze wereld zijn. Dit is pure zelf-verwerkelijking, Dhamma, de boeddhistische waarheid, die gezien moet worden met het geestelijke oog via een volledige onthechting.
Wanneer wij alleen datgene wat buiten ons is opgeven, bereiken wij geen Nibbana, wat wij moeten opgeven is ons eigen innerlijke verlangen, onze eigen drang om te willen hebben en te willen zijn.

Zou dit niet zo zijn, dan zou Nibbana alleen maar neerkomen op vernietiging, een negatieve ervaring. Nibbana is echter positief, als wij de ervaring van Nibbana tenminste willen conditioneren. In Nibbana wordt niets buitengesloten en wordt niets vernietigd, want het boeddhisme ontkent het bestaan van een blijvende ziel of Atta.

De Boeddha verklaarde betreffende het Nibbana:
"Er bestaat het ongeborene (ajata), het niet ontstane (abhuta), het niet gemaakte (akata) en het niet geconditioneerde (het niet aan voorwaarden gebondene, asankhata). Als dit niet geborene, niet ontstane, niet gemaakte en niet geconditioneerde niet zou bestaan zou er voor iemand die geboren, ontstaan, gemaakt en geconditioneerd is, geen mogelijkheid zijn om te ontsnappen.

Deze Derde Waarheid moet verwerkelijkt worden door de ontwikkeling van het Edele Achtledige Pad en dit is de Vierde Edele Waarheid. Dit is de Via Media, de gouden methode (Majjhima Patipada).

Zij bestaat uit juist begrip, juiste gedachten, juiste manier van spreken, juiste daden, de juiste manier van levensonderhoud, juiste pogingen, juist bewustzijn en juiste concentratie. Dit zijn de sterke morele geestelijke krachten die opgeroepen worden om de ene steeds aanwezige kwaadaardige kracht van de wens aan te vallen. Deze middenweg, die bestaat uit moraliteit (sila), concentratie (samadhi) en inzicht (panna) wordt uitgedrukt in het volgende prachtige kleine gedichtje:

het kwade te doen ophouden
het goede te doen
de geest te zuiveren
dat is de raadgeving van alle Boeddha's.

De eerste drie Waarheden behandelen de filosofie van de leer van de Boeddha, de vierde behandelt de methode die, in overeenstemming met de filosofie, gebruikt dient te worden.

Het boeddhisme op zichzelf is noch een gewone filosofie die zich bezig houdt met theoretiseren, dat immers nooit kan leiden tot een bevrijding van het lijden, noch een gewoon ethisch systeem dat, hoewel essentieel, alleen maar het ABC van het boeddhisme is.

De Boeddha-Dhamma is een ethisch-filosofisch systeem, dat berust op een fundering van feiten die beproefd en geverifieerd kunnen worden door de ervaring. Het boeddhisme is, daarom, redelijk en praktisch, en los van esoterische doctrines, dwang, vervolging of fanatisme. Het is uniek in die zin alleen al dat, gedurende haar 2500-jarige geschiedenis, geen druppel bloed gevloeid heeft in de naam van Boeddha. Nooit is een bekering tot het boeddhisme afgedwongen of heeft men verachtelijke methoden toegepast om het boeddhistische doel van de verlichting te bereiken.

Boeddhisme is doordrenkt met deze geest van een volledige tolerantie, die alle levende wezens omvat.

Boeddha, als eerste in de bekende geschiedenis van onze planeet, heeft getracht de slavernij af te schaffen. Hij protesteerde met kracht tegen het kastesysteem dat de ontwikkeling van de mensheid in de weg stond en hij gaf iedereen gelijke rechten.

Onafhankelijk van kaste, kleur of rang stichtte hij een celibate Orde, die gedefinieerd werd als "democratisch in opbouw en communistisch in verdeling".

Het was ook de Boeddha die de ondergeschiktheid van de vrouw niet erkende en haar bewust maakte van haar plaats in de samenleving. De Boeddha verbood het offeren van dieren en wees zijn volgelingen altijd weer op het belang van liefde-vriendelijkheid, een kracht die alle levende wezens dient te omvatten. Dit begrip, Metta, liefde-vriendelijkheid, verbreekt alle versperringen die de afscheiding tussen wezens bevorderen.

Een boeddhist kent niet het "verre" of het "dichtbijzijnde". Een boeddhist kent geen vijanden of vreemdelingen, geen minderwaardigen of onaanvaardbaren, want de universele liefde, die verwerkelijkt wordt door begrip, heeft een broederschap van alle levende wezens tot stand gebracht. Een echte boeddhist is een wereldburger.

Het boeddhisme is daarom, door haar redelijkheid, uitvoerbaarheid, doeltreffendheid en algemene aanvaardbaarheid, een unieke leer.
Zij is de nobelste van alle tot elkaar brengende invloeden en de enige hefboom die de wereld kan opheffen.

Behalve de Vier Edele Waarheden, de essentie van het boeddhisme, kennen wij de vanzelfsprekende en aantoonbare doctrines van Kamma en Wedergeboorte, die samen twee onscheidbare grondslagen van het boeddhisme vormen. Deze doctrines bestonden al in India voor het boeddhisme ontstond, maar de Boeddha verklaarde en formuleerde hen volledig.

Kamma is de morele wet van oorzaak en gevolg. Als we Kamma volledig doordenken, betekent Kamma morele en immorele wilskracht (kusala akusala cetana). Kamma behelst zowel handelingen uit het verleden als handelingen die wij nu verrichten. We zijn het resultaat van wat we waren, en we zullen het resultaat zijn van wat we nu zijn. Maar we zijn niet helemaal van wat we waren en zullen niet volledig het resultaat zijn van wat we nu zijn. Het Nu is niet altijd de nauwkeurige weerspiegeling van verleden en toekomst. Andere factoren spelen mee, de wet van Kamma is ingewikkeld. Evenwel, wat we zaaien zullen we oogsten, in dit leven of in een toekomstig leven. En wat we nu oogsten is hetgeen we zelf vroeger gezaaid hebben.

Kamma is een wet op zichzelf en werkt zonder inmenging van een buitenstaande, onafhankelijk regelende macht. Kamma verklaart het probleem van het lijden, het mysterie van het noodlot en de voorbeschikking zoals andere religies die kennen. Kamma verklaart ook het verschijnsel van "wonderkinderen" en het verklaart vooral de ongelijkheid van het mensdom.

De wet van Wedergeboorte (reïncarnatie) is verbonden met die van het Kamma. Het Bodhisatta-ideaal en de daarmee samenhangende doctrine van de vrijheid om de uiterste perfectie te bereiken zijn gefundeerd op dit geloof in wedergeboorte.
Het Kamma van het verleden beheerst de geboorte van nu, en het Kamma van het Nu, samen met het Kamma van het verleden, bepaalt de toekomst. Dat het Nu bestaat behoeft geen verdere uitleg, daar de ervaring van het Nu direct waarneembaar is. De ervaring van het verleden vindt plaats door de herinnering en de overlevering, en de toekomst kan uitgedacht worden en herleid/opgebouwd uit ervaringen van het Nu en het verleden.

De boeddhistische leerstelling van de wedergeboorte is niet gelijk aan de theorie van reïncarnatie en zielsverhuizing zoals die in andere systemen gekend worden, want het boeddhisme ontkent het bestaan van

een permanente ziel, die steeds weer opnieuw wordt belichaamd, en die door God geschapen zou zijn.

Het boeddhisme "ontbindt" het levende wezen in geest en materie (Nama en Rupa) die beide in een voortdurende toestand van verandering verkeren. Dit hele proces van psychofysische fenomenen, die steeds worden en verdwijnen, wordt soms door de Boeddha, op conventionele wijze, beschreven als het "zelf" (Atta), maar wordt steeds beschouwd als een proces en niet als een identiteit.

Het boeddhisme ontkent de persoonlijkheid niet geheel en het erkent de waarneembaarheid van de persoonlijkheid. Maar het boeddhisme ontkent de uiteindelijke werkelijkheid van de persoonlijkheid als een waarneembaar verschijnsel of een eeuwig durend fenomeen, hoewel het niet de continuïteit van het proces ontkent.

De boeddhistische filosofische term voor een individu is "santati", of "beweging" of "voortduring". Deze onophoudelijke beweging of voortduring van psycho-fysische fenomenen, door Kamma geconditioneerd, zonder waarneembare oorsprong in het beginloze verleden en zonder voorspelbaar einde in de toekomst (met uitzondering van het Nibbana door de volbrenging van het Edele Achtledige Pad!) is het boeddhistische substituut voor het permanente ego of de eeuwige ziel in andere religieuze systemen.

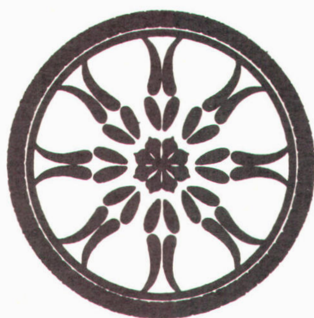
Zoals T.H. Huxley zegt: "Het boeddhisme is een systeem dat geen God kent in de westerse zin, dat het bestaan van de menselijke ziel ontkent, dat het geloof in onsterfelijkheid als een belachelijke vergissing beschouwt, dat de waarde van gebed en offer ontkent, en dat de mens aanraadt om alleen zijn eigen streven tot zalig worden te erkennen, dat in haar oorspronkelijke puurheid niets wist van beloften tot gehoorzaamheid en nooit de steun zocht van de wereldlijke macht; en dat zich toch met een wonderlijke snelheid uitspreidde over een zeer groot ge-

deelte van de wereld - en nog steeds het overheersende geloof is van een groot gedeelte van de mensheid".

Dat het allen goed mag gaan,
dat allen gelukkig mogen zijn!

deelte van de wereld - en nog steeds het overheersende geloof is van een groot gedeelte van de mensheid".

Dat het allen goed mag gaan,
dat allen gelukkig mogen zijn!

de afbeelding van de Buddha-figuur op de titelpagina is een foto van een 18de eeuws Japans beeld.
Deze Buddha heet AMIDA, de Buddha van het oneindige licht, heer van het westerse paradijs, gezeten in de handhouding van meditatie
het beeld bevindt zich in het Leids Volkenkundig Museum
de foto werd gemaakt door Else Madelon Hooykaas

